

Justitieombudsmannen
Lars Lindström**Kritik mot en chefsrådman vid Förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen, för handläggningstiden i ett mål om uppehållstillstånd**

Beslutet i korthet: Ett mål om uppehållstillstånd handlades mycket långsamt. Den totala handläggningstiden uppgick till drygt två år och målet var i princip klart för avgörande under mer än ett och ett halvt år. Den domare som ansvarade för handläggningen får allvarlig kritik.

Anmälan

AA ifrågasatte i en anmälan som kom in till JO i juli 2011 handläggningstiden i ett mål om uppehållstillstånd vid Förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen. Han uppgav att ingenting hade hänt i målet på ett år.

Utredning

Dagboksbladet i aktuellt mål (UM 292-10) granskades. Av detta framgick att målet inleddes i november 2009 och att skriftväxling därefter ägde rum innan en muntlig förhandling hölls i början av februari 2010. Efter viss ytterligare skriftväxling fanns efter den 12 maj 2010 inte antecknat att några åtgärder vidtagits. Chefsrådmannen BB uppgav till JO att det aktuella målet var ovanligt komplext och komplicerat och att handläggningen därför hade dragit ut på tiden.

Ärendet remitterades till migrationsdomstolen som anmodades att lämna upplysningar om handläggningstiden i målet och redovisa sin bedömning av det som kommit fram.

Migrationsdomstolen (lagmannen CC) uppgav att ett bifogat yttrande från BB utgjorde domstolens svar på remissen. I yttrandet angavs följande.

Klagomål har förts fram mot handläggningstiden i aktuellt mål, som handläggs vid migrationsdomstolen i Malmö. Som ansvarig domare för det aktuella målet får jag lämna följande upplysningar och yttrande.

Migrationsverket fattade beslut i ärendet den 23 oktober 2009. Beslutet innebar att DD:s yrkanden om uppehålls- och arbetstillstånd, flyktingförklaring och resedokument avsågs och att han skulle utvisas till Iran. DD:s överklagande kom in till migrationsdomstolen den 25 november 2009. I migrationsdomstolen vidhåller han samtliga sina yrkanden och gör gällande att han i första hand är flykting enligt 4

kap. 1 § utlänningslagen eller alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § samma lag, alternativt att det föreligger synnerligen ömmande omständigheter och att han därför ska beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen. Grunderna för behov av skydd är dels hans politiska uppfattning, dels att han konverterat från islam till kristendomen och i den senare delen inryms även sur place-bedömningar, dvs. skyddsbehov som grundar sig på händelser som inträffat här i Sverige. DD gör också gällande att han utsatts för tortyr i hemlandet. Migrationsverket ifrågasätter DD:s identitet och de uppgifter som han har lämnat.

Migrationsdomstolen kommunicerade målet och ombesörjde översättning av nya identitetshandlingar som DD givit in. Den 14 december 2009 kallade domstolen till muntlig förhandling. Den muntliga förhandlingen hölls den 3 februari 2010. Jag var ordförande vid förhandlingen som avslutades med tillkännagivande av att dom eller beslut skulle meddelas den 24 februari 2010. Vid överläggning i samband med förhandlingen beslutades att det skulle genomföras en undersökning av om identitetshandlingar som DD givit in i original var äkta dokument eftersom dessa handlingar bedömdes vara av intresse för prövningen av hans skyddsskäl. Beslutet meddelades den 24 februari och dagen efter skickades de aktuella handlingarna till SKL för undersökning. Sakkunnigutlåtandet från SKL kom in till domstolen den 5 mars 2010 och kommunicerades med parterna som även fick tillfälle att komplettera de slutanförenden de gjort vid den muntliga förhandlingen.

Den 18 maj 2010 sammanträdde jag med nämnden och redogjorde för innehållet i de handlingar som tillkommit efter den muntliga förhandlingen. Vi överlade och enades i huvudsak om en dom, men det rådde fortfarande osäkerhet kring bedömningen av vissa frågor. När jag efter överläggningen på nytt gick igenom målet fann jag att dessa frågor krävde ytterligare överväganden från min sida och att dom inte kunde meddelas inom de lagstadgade fyra veckorna räknat från dagen för överläggningen. Jag lyfte därför ut målet.

Efter det har jag vid flera tillfällen övervägt frågorna i målet och fortlöpande tagit del av landrapporter om förhållandena i Iran och avgöranden från bl.a. Europadomstolen och Migrationsöverdomstolen som rör frågor som är aktuella i målet. Den 3 oktober 2011 förde jag in tre nya landrapporter i målet och kommunicerade dem med parterna. De har yttrat sig över rapporterna och över vad motparten haft att anföra och målet är nu klart att avgöra efter en ny överläggning med nämnden.

Under den tid som har gått efter att överläggningen hölls den 18 maj 2010 har förvaltningsrätten genomfört en organisationsförändring som har krävt omfattande planering och mycket arbete i samband med genomförandet. I den situationen har det varit svårt att få utrymme att ta den tid som krävs för att på nytt sätta sig in i alla detaljer i ett mål som det aktuella, som är förhållandevis komplicerat men framför allt komplext, på ett sådant sätt att målet har kunnat avslutas. Eftersom jag var ordförande vid den muntliga förhandlingen har det inte heller varit lämpligt att överlämna målet till någon annan domare. Det är dock uppenbart att handläggningen av målet efter den 18 maj 2010 har tagit alltför lång tid och jag är medveten om att det beror på att jag brustit när jag har prioriterat mellan mina arbetsuppgifter.

Därefter inhämtades att dom i målet meddelades den 28 december 2011.

Bedömning

Sedan den 1 januari 2011 finns i 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen ett uttryckligt krav på att en rättegång ska genomföras inom skälig tid. Av 17 § förordningen (1996:382) med förvaltningsrättsinstruktion framgår att mål vid förvaltningsrätt ska avgöras så snart det kan ske. Beträffande mål om avvísning eller utvisning och mål om förvar anges i 16 kap. 4 § utlänningslagen (2005:716) att dessa ska handläggas skyndsamt.

Genom regleringsbrevet för budgetåret 2011 avseende Sveriges domstolar beslutade regeringen att inriktningen för migrationsmålen vid migrationsdomstolarna ska vara att handläggningstiden inte överstiger fyra månader. För avlägsnandemål avseende ensamkommande barn ska dock inriktningen vara att de ska avgöras inom två månader och för verkställighetsmål ska inriktningen vara att de ska avgöras inom en månad. Regleringsbrevet för budgetåret 2012 ställer upp motsvarande mål.

Frågan i målet gällde bl.a. om en person skulle utvisas till Iran eller få stanna i Sverige. För den enskilde är det vanligen en stor påfrestning att vänta på ett sådant besked. Det är också en av anledningarna till att mål om utvisning ska handläggas skyndsamt (se prop. 2004/05:170 s. 106). Den totala handläggningstiden i målet uppgick till två år och en månad. Målet bedömdes klart för avgörande i maj 2010, dvs. drygt ett år och sju månader innan det avgjordes. BB har inte framfört några godtagbara skäl till varför det tog så lång tid att avgöra målet. Det är därför svårt att förstå att hon – trots de regler och uttalanden om snabb handläggning som finns i mål av detta slag – inte lyckades avgöra målet tidigare än som skedde. Hon förtjänar allvarlig kritik.

Med dessa uttalanden avslutas ärendet.